

UČIMO UČITI – STJECANJE RADNIH NAVIKA

KAKO UČIMO?

- da bi dijete učinkovito radilo, potrebno je na početku osvijestiti i jasno izreći očekivanja (točno definirani zadaci i očekivanja, pojašnjena domaća zadaća...)
- učiti s razumijevanjem – pročitano prokomentirati, voditi dijete pitanjima i sugestijama da samo dođe do zaključka, ispričati sličnu životnu situaciju iz vlastitog ili djetetovog iskustva
- pitati učiteljicu za nejasnoće bolje nego učenika pored sebe (roditelj ili dijete neka zapiše pitanje u bilježnicu ispod nejasnog gradiva)
- organizacija učenja – fiziološko stanje (zdravlje i odmorenost), motiviranost za učenje i emocionalno stanje, rad na školskom satu, planiranje učenja (rasporediti gradivo i vrijeme, znati vrijeme ispitivanja), snalaženje u sadržaju teksta, ponavljanje i uvježbavanje odgovora (postaviti isto pitanja, ali ubaciti NE), emocionalno stanje kod odgovaranja (pripremljenost – pažnja – sigurnost – samopouzdanje – snaga – samopoštovanje – pozitivna slika o sebi – uspjeh)
- naučeno gradivo otporno je na stres

POMOĆ RODITELJA

- pomoć roditelja je nužna, pogotovo u početku školovanja: osigurati uvjete za učenje, redovito pratiti i provjeravati kako dijete uči i ima li u tome kakve poteškoće, pomoći vlastitim savjetima, uputiti na različite izvore informacija i znanja, upoznati s tehnikom učenja i samostalnog rada, voditi dijete korak po korak do rješenja (križaljka!)
- ne reći djetetu rješenje, probuditi vlastitu maštu, biti zabavan i domišljat, biti strpljiv
- preopterećenost učenika dovodi do toga da roditelji pišu domaće zadaće (dijete je sporo, umorno... učitelj/ica ne zanima znanje niti mame niti tate
- samorad, samodiciplina, samoodgovornost – uspješno učenje još dugo, dugo nakon škole, zapravo cijeli život
- domaće zadaće «rađaju» se u nastavi i dio su dovršavanja procesa učenja ponavljajući, vježbajući i provjeravajući svoja znanja i sposobnosti

UZROCI USPJEHA I NEUSPJEHA U ŠKOLI

- uzroka tj. izvora neuspjeha ima mnogo:

SPOSOBNOSTI – dijete želi da ga ohrabrujemo, a ne da mu govorimo da je nesposobno i slično → pomozite svom djetetu da izgradi sustav vrijednosti u kojem školski uspjeh neće biti središnja i jedina vrijednost

PREDZNAVANJE – staro gradivo koje djetetu otežava usvajanje novog gradiva podijelite u dijelove i napravite plan učenja zajedno s djetetom (plan daje djetetu osjećaj sigurnosti da nešto može učiniti i da situacija nije bezizgledna). Pomoć ne mora biti stalna, nego kad «zapne» i dijete ne može nastaviti samo. Nakon svakog dijela plana pohvalite dijete ili nagradite.

RADNE NAVIKE – upozoriti na važnost redovitog učenja. Od samog početka školovanja učiti svaki dan, ali u kratkim vremenskim periodima (dugo učenje u ranoj dobi gubi motivaciju). Ne uči li

dijete dogovoreni period vremena, ne kazniti dijete, ali mu uskratiti bavljenje aktivnostima koje voli (TV, play-station, igre...). Strpljivosti! Radne navike ne mogu se izgraditi preko noći! Za vrijeme učenja koristiti uvijek isto mjesto (isti stol), isključiti sve što odvlači pažnju, gubitak koncentracije uobičajena je pojava. Ako je dekoncentracija dulje prisutna, propitati dijete o mogućim «teškim» problemima, pokazati razumijevanje i podržati dijete. Voditi bilješke tijekom čitanja, postavljati pitanja na svaki pročitani odlomak, razviti kod djeteta samonagrađivanje.

STRAH OD ISPITIVANJA – rana školska iskustva mogu razviti strah od škole koji dijete prati do kraja školovanja. Ne plašiti dijete učiteljima i školom. Kod neke djece ti strahovi kasnije nestaju, ali se kod neke mogu čak i pojačavati. Kod mlađih učenika strah u većoj mjeri utječe na uspjeh, nego kod starijih. Roditelji svojim ponašanjem ne bi trebali taj strah pojačavati (kažnjavati dijete kad dobije lošu ocjenu), nego djetetu povezati školu s ugodnim iskustvima. Neka ocjene ne budu jedino što Vam je važno i po čemu vrednujete svoje dijete. To je za neku djecu prevelik pritisak koji nisu u stanju izdržati.

MOTIVACIJA – neka djeca uče, a da ih na to ne treba posebno poticati zato što imaju unutarnju tzv. intrinzičnu motivaciju. Svako dijete ima intrinzičnu motivaciju za jednu ili više stvari, a ako interesi nisu vezani uz školu, onda nastaju problemi s učenjem. U početku i roditelji i učitelji trebaju poticati vanjsku ili ekstrinzičnu motivaciju (nagrade, ocjene, pohvale, pokloni, učenikov rad na panou...). Samo ekstrinzična motivacija daje slabe rezultate jer dijete ne uči radi učenja, već uči radi nagrade. Hoće li dijete imati intrinzičnu motivaciju za učenje, u velikoj mjeri ovisi o odgoju i ponašanju roditelja. Djeca s intrinzičnom motivacijom: znaju da nisu bespomoćna, vjeruju da su uspjeh i neuspjeh u školi rezultat uložena truda i napora, imaju visoku potrebu za postignućem, želja da postignu uspjeh veća je od želje za izbjegavanjem neuspjeha.

NAGRADE I KAZNE – pozitivno i društveno prihvatljivo ponašanje pohvaliti i nagraditi. Uz kaznu naglasiti koje ponašanje očekujete, a ne samo koje ne želite. Kao kaznu uskratite nagradu. Kazna mora biti vremenski ograničena. Ne prijetite kaznom ako je nećete primijeniti. Kritizirajte samo ponašanje, a nikada ličnost. Izbjegavajte tjelesne kazne. Reagirajte i na loše i na dobro ponašanje.

KAKO RAZGOVARATI S DJECOM DA BI SLUŠALA?

optužbe i okrivljavanja

- *Tako si nemaran. Pogledaj što si napravio na podu! (Mrzim te. Uvijek zabrljam. Valjda sam glup.)*
- + *Pogledaj, na podu ima boje!*

okrivljavanja

- *Što radi tvoja disketa na podu? Sad si je vjerojatno uništila! (Osjećam se poniženom. Uvijek sve krivo napravim. Učitelj je zao.)*
- + *Kompjuterske diskete se kvare kad se izgrabu i zaprljaju.*

sarkazam

- *Koji je genij zaboravio staviti ime na kontrolni!? (Glup sam. Ničeg se ne sjećam. Ova škola je magnet za debile. Kakvog smo samo debilnog učitelja privukli. Idi k vragu!)*

+ *Imam jedan kontrolni bez imena!*

naređivanja

- *Prestanite s dernjavom i odmah se vratite u razred! Smjesta! (Nisam ti ja rob. Hoću, ali polako. Kako se spasiti iz ovog zatvora?!)*
- + *Dečki, čuje Vas se do kraja hodnika!*

ponižavanja

- *Uh, što ti smrdi majica. Zar nisi čuo za sapun i vodu? (Mrzim te. Sad si me ponizio.)*
- + *Sportsku odjeću moramo često prati jer se u njoj znojimo.*

zastašivanja

- *Još ne pišeš! Ako nastaviš tim tempom, nećeš završiti do idućeg stoljeća! (Ne mogu ja to.)*
- + *Nije lako početi pisati. Želiš li još razmisliti o temi ili popričati sa mnom?*

prodika i moraliziranje

- *Koliko ti puta moram reći da ušutiš? (Ništa ne valjam. Bla, bla, bla... Ne slušam te!)*
- + *Pssst!*

vrijeđanja

- *Bezobrazni ste. Pričam s Anom! (Ja ništa ne vrijedim. Više ju nikad neću ništa pitati!)*
- + *Smeta mi kad me prekidate dok s nekim razgovaram.*

Za motivaciju kod uzrasta od 6-8 g. dobro je promijeniti glas:

«FRAJLA» - *Dajte mi mirisnu vodicu. Kakav nered! Onesvjestit ću se. U pomoć! To valja pospremiti!*

«GANGSTER» - *OK, škvadro. Ovo govorim samo jedanput! Počistite taj nered inače ste PROPALI!*

«OPERNA PJEVAČICA» - *Mrviceeee! Mrviceeee! Smrvljena sam od vaših mrvica!*

«ENGLESKI LORD» - *Dame i gospodo, večera će biti poslužena u šest. Uredite dvoranu da možemo blagovati kako dolikuje.*

«ROBOT» - *Sve...igračke...knjige...cipele...kore od banana...moraju nestati...prije...večere.*

«FRANCUSKA SOBARICA» - *Oh, zadchu nece pishati. Oh, no, no, no! Zadacha pa ighra!*

U Ozlju, listopad 2005.

Martina Domladovac, prof. pedagogije